

Τα εκπαιδευτικά πρότυπα που ελευθέρωσαν το γένος

Κωνσταντίνος Χολέβας

Γράφει ο **Κωνσταντίνος Χολέβας**- Πολιτικός Επιστήμων

Στις ημέρες μας βλέπουμε να γίνονται πρότυπα των νέων διάφοροι τηλεοπτικοί μαϊντανοί, ποδοσφαιρικοί αστέρες, νεαροί που κατηγορούνται για ληστεία και τρομοκρατικές ενέργειες και άλλα τέτοια περίεργα. Επειδή πλησιάζει η Εθνική Επέτειος της 25^{ης} Μαρτίου θεωρώ χρήσιμο να θυμηθούμε με ποιες παιδαγωγικές αρχές και με ποια εκπαιδευτικά πρότυπα γαλουχήθηκαν οι πρωταγωνιστές της Ελευθερίας μας. Τι δίδασκαν οι διδάσκαλοι του Γένους και τι μάθαιναν τα ελληνόπουλα είτε στα κρυφά σχολειά είτε στα φανερά, ειδικά μετά το 1700, όταν οι Οθωμανοί ανέχθηκαν τη λειτουργία σπουδαίων σχολείων των ελληνικών και χριστιανικών γραμμάτων.

Το θαυμάσιο περιοδικό ΠΕΙΡΑΪΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ στο τεύχος Μαρτίου 2015 παρουσιάζει ένα αφιέρωμα στους Διδασκάλους του Γένους, από το οποίο σταχυολογώ ορισμένες λίαν διαφωτιστικές επισημάνσεις.

Αρχίζουμε από τον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό, ο οποίος μαρτύρησε στη Βόρειο Ήπειρο το 1779. Έλεγε σχετικά με τον σκοπό της παιδείας: « Να μαζευθήτε όλοι να κάμνετε ένα σχολείον καλόν, να βάλετε και επιτρόπους να το κυβερνούν, να βάνουν διδάσκαλον να μανθάνουν όλα τα παιδιά γράμματα, πλούσια και φτωχά. Διότι από το σχολείον μανθάνομεν τι είναι Θεός, τι είναι Αγία Τριάς, τι είναι Άγγελοι, δαίμονες, παράδεισος, κόλασις, αρετή, κακία, τι είναι ψυχή, σώμα, κλπ. Διότι χωρίς το σχολείον περιπατούμεν εις το σκότος. Από το σχολείον ανοίγει το μοναστήριον. Αν δεν ήτο το σχολείον, πού ήθελον μάθει εγώ να σας διδάσκω;» .

Ο φημισμένος ρήτωρ και λόγιος του 19ου αιώνας, ο Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντίνος Οικονόμος ο εξ Οικονόμων (από γενιά Οικονόμων, δηλαδή εγγάμων ιερέων που είχαν λάβει το οφφίκιον του Οικονόμου), γεννήθηκε στην Τσαριτσάνη Θεσσαλίας και είναι θαμμένος στην αυλή της Ιεράς Μονής Ασωμάτων Πετράκη, στην Αθήνα. Έγραφε σχετικά με την αληθινή παιδεία:

« Ο αληθής πεπαιδευμένος ευσεβεί τα προς τον Θεόν, ευσεβεί περί γονείς και οικείους και φίλους και πατρίδα. Ιερώτατόν του χρέος νομίζει να ωφελήση τους ομογενείς του. Τιμά την αλήθειαν και μισεί από καρδίας το ψεύδος. Είναι δίκαιος προς τους άλλους. Είναι φιλόανθρωπος και ευεργετικός προς πάντας. Είναι μ' ένα λόγον οπαδός αχώριστος του ορθού λόγου και της αρετής».

Η καθηγήτρια Μαρία Μαντουβάλου παρουσιάζει στο ίδιο τεύχος το βιβλίο «Χρηστοθήθεια» του Αντωνίου του Βυζαντίου, το οποίο από το 1720 χρησίμευσε ως κύριο διδακτικό βοήθημα στα σχολεία των υποδούλων Ελλήνων. Η Χρηστοθήθεια δίδασκε στους νέους τις εξής αρχές, οι οποίες διαμόρφωσαν τους μαχητές της Ελευθερίας:

1. Πρέπει να φέρονται με συστολή, αιδώ και ευλάβεια στα θεία.
2. Να μάθουν να ντρέπονται πολύ περισσότερο τον εαυτό τους παρά τους άλλους.
3. Ποτέ να μην περιγελάσουν άνθρωπο για κάποιο φυσικό ελάττωμα ή για άλλη έλλειψη των μελών του σώματος.
4. Η συναναστροφή να γίνεται με ανθρώπους έντιμους και ενάρετους και να αποφεύγουν με κάθε τρόπο τους διάγοντες αισχρή ζωή και τους συκοφάντες.
5. Ο μαθητής να μην είναι ατημέλητος, αλλά να αποφεύγει και τον υπερβολικό καλλωπισμό.
6. Να μην είναι χαιρέκακος με τη δυστυχία του άλλου.
7. Να μην επιμένει επί ζητημάτων, για τα οποία δεν έχει γνώση σαφή και βεβαία..

Η « Χρηστοθήθεια» συμπληρωνόταν με την «Εγκυκλοπαίδεια Φιλολογική» του ιερέως Ιωάννου Πατούσα, η οποία εκδόθηκε το 1710 και περιλάμβανε επιλεγμένα κείμενα Αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων και Πατέρων της Εκκλησίας.

Η σημερινή παιδεία, δυστυχώς, πόρρω απέχει από τα κείμενα, τα πρότυπα και τα διδάγματα, τα οποία διαμόρφωσαν το ελληνορθόδοξο ήθος του 1821. Σημαντικό ρόλο στη σημερινή πολυεπίπεδη κρίση διαδραματίζουν και τα λανθασμένα πρότυπα, τα οποία καλλιεργήθηκαν στη νεολαία μας από μία δήθεν προοδευτική παιδεία και από ορισμένα ΜΜΕ. Αν αγαπούμε τα παιδιά μας, ας μην τα αποκόπτουμε από τις ρίζες μας.

15.03.2015

Πηγή: www.antibaro.gr/